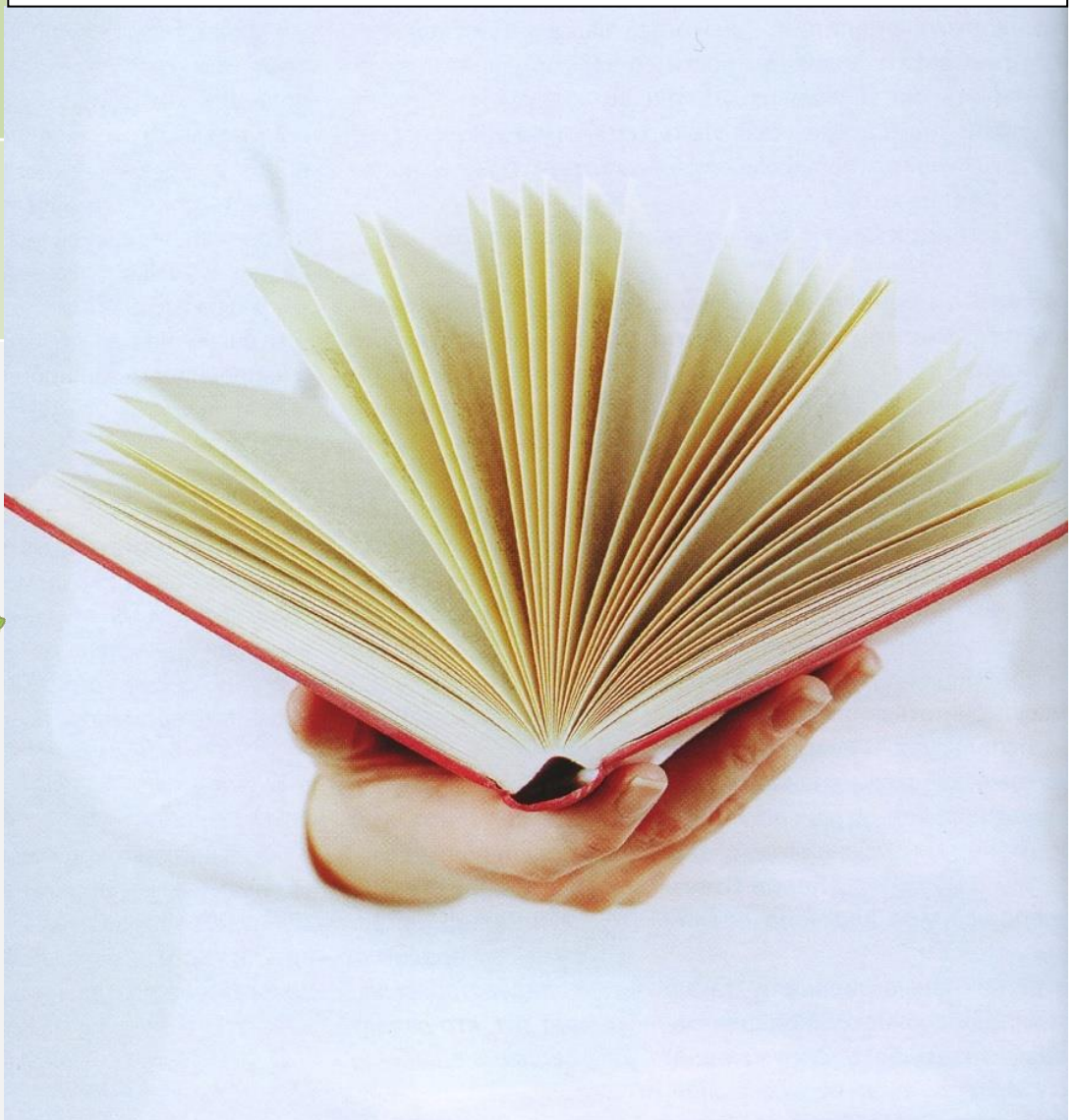

Управління освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Анотований каталог

*XV обласного конкурсу-ярмарку
педагогічної творчості
«Педагогічні здобутки
освітян Рівненщини»*

Управління освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

АНОТОВАНИЙ КАТАЛОГ

XV обласного конкурсу-ярмарку
педагогічної творчості
«Педагогічні здобутки
освітян Рівненщини»

28 березня 2018 року

Рівне

Анотований каталог XV обласного конкурсу-ярмарку педагогічної творчості «Педагогічні здобутки освітян Рівненщини» : анотований каталог / Упоряд.: Т. А. Ніколайчук. – Рівне : РОІШПО, 2018. – 46 с.

Рекомендовано науково-методичною радою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол № 2 від 22.05.2018 р.).

Відповідальні за випуск:

Черній Алла Леонідівна, ректор Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат політичних наук, доцент.

Мельник Надія Адамівна, проректор з науково-методичної роботи Рівненського ОІШПО, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філософії, економіки та менеджменту освіти, відмінник освіти України.

Упорядник:

Ніколайчук Тетяна Анатоліївна, завідувач кабінету координації методичної роботи Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Анотований каталог XV обласного конкурсу-ярмарку: педагогічні здобутки освітян Рівненщини.

© Колектив авторів, 2018
© РОІШПО, 2018

Вступ

Цьогоріч відбувся п'ятнадцятий обласний конкурс-ярмарок педагогічної творчості, що є яскравим свідченням креативності педагогів краю. На другий тур обласного конкурсу-ярмарку було подано 471 методичну розробку в десяти номінаціях: «Дошкільна освіта», «Початкова освіта», «Спеціальна освіта», «Фізика», «Географія», «Економіка», «Математика», «Інформатика», «Інформаційні технології в освітньому процесі», «Художня культура». Експертні комісії відзначили 60 робіт, автори яких продемонстрували актуальність та оригінальність педагогічних ідей, інноваційність поданих на обласний конкурс-ярмарок розробок і нагороджені Дипломами управління освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації за I, II та III місця.

Крім робіт, автори яких стали переможцями другого туру конкурсу-ярмарку експертні комісії відзначили високий рівень поданих методичних розробок, серед яких 11 особливо відрізняються актуальністю змісту та практичним спрямуванням. Їх авторів нагороджено Дипломами Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Усі інші учасники отримали сертифікати.

Найбільшу кількість робіт, автори яких стали переможцями I туру, представили працівники методичних служб та закладів освіти м. Рівного (58), Рокитнівського району (48), Гощанського (32), м. Вараш (23); серед ОТГ – Демидівська (16), Мирогощанська (14), Привільненська (7); серед інтернатних закладів – Клеванська спеціальна школа-інтернат № 1 I – III ступенів (5), КЗ «Вербська санаторна ЗОШ-інтернат I – III ступенів» (4).

Варто відзначити, що найбільший відсоток робіт, автори яких нагороджені Дипломами управління освіти і науки Рівненської облдержадміністрації та Дипломами Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, від загальної кількості поданих, із закладів освіти Дубенського району – 29 %, Березнівського району – 27 %, м. Рівного – 26 %, м. Вараша – 26 %; серед закладів освіти ОТГ: Млинівської – 40 %,

Привільненської – 14 %, Демидівської – 13 %; серед інтернатних закладів – КЗ «Чудельська спеціальна ЗОШ-інтернат № 2 I-II ступенів» – 100 %.

Найбільший відсоток призових місць (I, II та III) від загальної кількості поданих розробок із Березнівського району: з 15 робіт – 4 призових – 27 %, міста Вараша: з 23 – 6 – 26 %, Дубенського району: з 21 – 5 – 24 %, м. Рівного: з 58 робіт – 13 призових – 22 %; серед ОТГ: Млинівська – з 5 робіт – 2 призових – 40 %, Демидівська – з 16 робіт – 2 призових – 13 %; серед інтернатних закладів – КЗ «Чудельська спеціальна ЗОШ-інтернат № 2 I-II ступенів» – 1 робота – 1 призове місце – 100 %.

Віriamo, що актуальність та інноваційність методичних розробок авторських колективів і педагогів сприятимуть всебічному розвитку особистості та вирішенню важливих проблем нової української школи, а тому сподіваємося, що творча дослідницька та практична робота педагогів Рівненщини буде ще більш плідною.

У 2019 році конкурс-ярмарок відбудеться в номінаціях: «Біологія та екологія», «Трудове навчання», «Образотворче мистецтво», «Основи здоров'я», «Фізична культура», «Хімія», «Практична психологія», «Соціальна педагогіка», «Музичне мистецтво», «Етика та християнська етика».

Надія Мельник, Тетяна Ніколайчук.

Номінація «Дошкільна освіта»

Автор. Колектив педагогів дошкільного навчального закладу ясла-садок компенсуючого типу (санаторний для дітей з неспецифічними захворюваннями органів дихання) № 40 Рівненської міської ради.

Назва роботи. Комплект посібників:

1. Виховуємо патріотів рідного краю.
2. Букварик-Рівнезнайлик.

Анотація. У посібниках представлені локальні програми «Виховуємо патріотів рідного краю (Рівненщини та м. Рівного)» та «Букварик-Рівнезнайлик» для дітей старшого дошкільного віку. Методичні рекомендації до виконання програм включають орієнтовну тематику та конспекти занять, інформаційно-довідкові матеріали та світлини до матеріалу на електронних носіях, що дадуть змогу кожній дитині не лише успішно засвоїти граматичний матеріал, а й змалечку ввібрати в себе культурну спадщину свого народу, пишатися історією, людьми свого міста, любити і берегти рідний край.

Заслужують на увагу практичні розробки з теми «Герої сьогодення нашого краю», які дають змогу педагогам використовувати педагогічні та психологічні підходи щодо усвідомлення дошкільниками подій в Україні (зокрема і на Рівненщині), які склалися на даний час.

Назва роботи. Комплект посібників:

1. Розвиток творчих здібностей старших дошкільників на засадах педагогічної інноватики.
2. Мислимо по-новому.
3. Я змінюю світ.

Анотація. У посібниках розкриваються завдання STEM-освіти, які реалізуються на засадах методології ТРВЗ (теорія розв'язання винахідницьких завдань), що сприяє розвитку продуктивного, критичного мислення дітей, формуванню в них цілісної картини світу, вмінню досліджувати, моделювати, творити, які допоможуть сучасним дітям у майбутньому стати новаторами, творчими, конкурентоспроможними особистостями у житті.

Заслуговує на увагу додаткова інформація, в якій подано форми роботи з батьками, інформаційна довідка про STEM-освіту та творчі доробки маленьких винахідників, що допоможе залучити дорослих до винахідництва.

Комплект посібників адресований педагогам закладів дошкільної освіти, батькам, студентам і викладачам спеціальності «Дошкільна освіта».

Автор. Кіндрат Інна Ростиславівна, вихователь-методист Рівненського навчально-виховного комплексу № 1 Рівненської міської ради.

Назва роботи. Літературні проекти у системі освітньої роботи з дітьми дошкільного віку: від А до Я.

Анотація. Навчально-методичний посібник висвітлює досвід упровадження у Рівненському НВК № 1 літературних проектів як особливої форми освітньої діяльності на засадах інтеграції змісту освіти та видів діяльності дітей. Представлені матеріали є результатом напрацювань у рамках дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня з теми «Формування світогляду дитини засобами художнього слова в інтегрованому освітньому просторі дошкільного навчального закладу».

Розкрито алгоритм конструювання літературних проектів, подано критерії їх класифікації та види. Ґрунтовно окреслено зміст освітньої роботи в інтегрованому освітньому просторі закладу дошкільної освіти на основі текстоцентричного підходу до опрацювання літературних творів із використанням технології складання інтелектуальних карт.

Посібник буде корисним для керівників та педагогічних працівників закладів дошкільної освіти, студентів, слухачів курсів у системі післядипломної педагогічної освіти. Матеріали можуть використовувати і вчителі початкових класів як варіант проектної діяльності інтегрованого змісту.

Автор. Дичко Ірина Михайлівна, вихователь дошкільного навчального закладу (ясла-садок) «Чебурашка» Здолбунівської міської ради.

Назва роботи. Театралізована діяльність, як засіб розвитку особистості.

Анотація. Посібник присвячений проблемі театралізованої діяльності як ефективного засобу формування творчої особистості. У посібнику розкрита сутність театрального мистецтва, педагогічні можливості театралізованих ігор; готовність вихователя до театралізованої діяльності. Матеріал представлено у вигляді добірки теоретичного та практичного матеріалу до відповідної теми за віковими групами. Теоретичною основою є положення про те, що кожна дитина неповторна, унікальна, індивідуальна. У практичному доробку представлені дидактичні ігри, інсценівки художніх творів, казки, загадки, драматизації, розробки занять із театралізованою інтеграцією, конспекти занять із теми «Курси авторської майстерності в ЗДО».

Адресований педагогам, батькам, які хочуть збагатити себе і дітей знаннями про театралізовану діяльність, як засіб розвитку особистості.

Автор. Євтушина Людмила Іванівна, вихователь-методист Березнівського дошкільного навчального закладу ясла-садок № 1 комбінованого типу Березнівської міської ради.

Назва роботи. Українознавство як основа національного виховання дошкільників.

Анотація. Комплект посібників містить методичні рекомендації щодо ознайомлення дошкільників середнього та старшого дошкільного віку із витоками українознавства як основою національного виховання, перспективні плани занять з українознавства, розробки занять, добірки народних ігор та літературних творів для опрацювання.

Зручний формат та розміщення розробки на окремих аркушах дадуть змогу вихователеві використовувати матеріал посібника як роздавальний, а на місцях для записів робити необхідні примітки щодо виконавців ролей, музичного супроводу, дій гравців, необхідного обладнання і т. ін.

Для педагогів закладів дошкільної освіти.

Автор. Творча група педагогів дошкільного навчального закладу (ясла-садок) № 5 «Вербиченька» м. Сарни комунальної власності Сарненської міської ради.

Назва роботи. Формування морального світогляду у дошкільнят за творами В. О. Сухомлинського.

Анотація. У методичній розробці подано матеріали з досвіду роботи педагогів дошкільного навчального закладу (ясла-садок) № 5 «Вербиченька» м. Сарни музичного керівника Симончук І. В., вихователів Васькевич Л. С., Рибак Ю.М. щодо формування моральних цінностей у дітей дошкільного віку. Зроблено опис досвіду та запропоновано авторські розробки, які ілюструють практичні підходи педагогів щодо реалізації теми досвіду та підбір практичного матеріалу для використання у щоденній роботі з дошкільниками.

Цінність полягає у перекладі з прозової на віршовану мову творів В. О. Сухомлинського, що дає змогу залучити дошкільнят до театралізації і зробити їх не слухачами, а активними учасниками подій, що сприяє оптимізації морального виховання в умовах дошкільного закладу, забезпечує взаємозв'язок моральних знань та уявлень, які діти отримують на заняттях та в повсякденному житті.

Рекомендовано музичним керівникам, вихователям, вихователям-методистам закладів дошкільної освіти для використання в роботі.

Автор. Денищук Іванна Іванівна, методист районного методичного кабінету відділу освіти Острозької районної державної адміністрації.

Назва роботи. Алгоритм формування іміджу дошкільного навчального закладу.

Анотація. У методичному посібнику розглянуто теоретичні аспекти, матеріали та висновки з досвіду роботи методиста відділу освіти щодо створення сучасного іміджу дошкільної установи, формування позитивного мікроклімату співіснування учасників педагогічного колективу та ефективної співпраці з батьками.

Посібник рекомендовано для методистів, керівників закладів дошкільної освіти та навчально-виховних комплексів, вихователів, батьків, а також усім, кому не байдужа справа виховання та розвитку дітей дошкільного віку.

Автор. Кузьмич Оксана Олександрівна, практичний психолог дошкільного навчального закладу ясла-садок Зорянської сільської ради Рівненського району.

Назва роботи. «Чарівний будиночок». Розвиваємо руку – розвиваємо мозок.

Анотація. У посібнику пропонується безліч різних підходів та ігрового матеріалу для розвитку дрібної моторики з ігровим сюжетом для тривалої та послідовної роботи. Сприяє розвитку мовлення та інтелекту дитини, підготовки руки до письма. Посібник зроблений із фетру є добротним, багаторазового використання, естетичний, яскравий, зі значним спектром кольорів.

Посібник актуальний для вихователів, психологів закладів дошкільної освіти та для батьків дітей дошкільного віку.

Автор. Панасюк Ірина Леонідівна, музичний керівник дошкільного навчального закладу Мирогощанської сільської ради Дубенського району.

Назва роботи. Творча лабораторія музичного керівника.

Анотація. У посібнику представлено планування та структуровані схеми-конспекти, розробки нестандартних музичних занять із мультимедійним супроводом, аудіо та відео додатки до музичних занять, які дають можливість одержати необхідний матеріал для творчих роздумів, подальшого послідовного руху до педагогічного професіоналізму шляхом безперервного росту та самовдосконалення.

Методичний посібник адресований музичним керівникам закладів дошкільної освіти та методистам із питань дошкільної освіти.

Номінація «Початкова освіта»

Автор. Авторський колектив учителів початкових класів закладів освіти м. Рівного.

Назва роботи. Компетентнісні завдання з математики, української мови, літературного читання, природознавства 2, 3 клас.

Анотація. У посібнику розглядається актуальне питання використання компетентнісно-орієнтованих завдань з основних предметів початкової школи. Матеріали посібника призначені для формування й розвитку в учнів 2, 3 класу предметних та ключових компетентностей. Виконуючи запропоновані завдання, учні вчитимуться використовувати власний життєвий досвід, усвідомлять потребу в знаннях із навчальних предметів. Для вчителя даний посібник слугуватиме основою для створення банку завдань, які спрямовані на формування ключових та предметних компетентностей.

Посібник може бути використаний учителями початкових класів, вихователями ГПД, методистами та батьками учнів.

Автор. Боровець Світлана Федорівна, вчитель опорного закладу Балашівська ЗОШ I – III ступенів філії Яцьковицька ЗОШ I-II ступенів Березнівської районної ради.

Назва роботи. Виховання почуття гідності в учнів початкових класів.

Анотація. У посібнику розкриті сутність поняття «гідність» та система щодо формування цієї категорії етики в учнів.

Основу посібника становлять заняття для учнів 1 та 2 класів, які спрямовані на виховання почуття гідності в дітей на основі особистісно зорієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходів. Пропоновані виховні заняття відповідають принципам наступності та перспективності в роботі з учнями, включають елементи превентивного виховання та інтерактивні форми роботи. У посібник інтегровано приклади методик попередньої діагностики рівня вихованості учнів, які сприятимуть правильному плануванню діяльності педагогів у роботі щодо виховання почуття гідності в дітей.

Для вчителів початкових класів та вихователів ГПД.

Автор. Плющ Юлія Олегівна, вчитель Костопільського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа І ступеня-гімназія ім. Т. Г. Шевченка» Костопільської районної ради.

Анотація. Посібник розкриває сутність навчання через кейси з реальними ситуаціями, привчає мислити логічно, аналітично, знаходити нові нетривіальні варіанти вирішення проблем. Такий метод дозволяє вивчати предмети інтегровано та чудово доповнює STEM-навчання, проектну діяльність.

У додатку подано дидактичні матеріали до уроків для копіювання (картки, опорні таблиці, малюнки, схеми, кросворди).

Може бути використаний у роботі вчителями початкової школи, вихователями груп продовженого дня, заступниками директорів із навчально-виховної роботи в початкових класах.

Автор. Колектив авторів Придорожнянської загальноосвітньої школи І ступеня Дубенської районної ради: Остапчук Алла Пилипівна – директор, Стрельчук Наталія В'ячеславівна, Кисельчук Віра Павлівна, Лобозінська Олена Аркадіївна, Білан Галина Євгеніївна – вчителі початкових класів.

Назва роботи. Формування навичок свідомого виразного читання шляхом використання вправ для розчитки.

Анотація. Матеріали посібника відповідають оновленій програмі Міністерства освіти і науки України з предмета «Літературне читання» для початкової школи, вимогам Державного стандарту початкової освіти. У ньому зібрано складові та променеві таблиці, вправи на розширення кута зору, тексти, прислів'я. До кожної розчитки пропонуються завдання, виконання яких сприятиме формуванню виразного свідомого читання, літературному розвитку дитини. Посібник можна використовувати як на уроці, так і в позаурочний час.

Рекомендовано для учнів початкових класів, вчителів, батьків, студентів педагогічних навчальних закладів.

Автор. Максимюк Світлана Іванівна, вчитель Дубенської загальноосвітньої школи I – III ступеня № 1.

Назва роботи. Шлях до майстерності.

Анотація. У посібнику зібрано творчі знахідки вчителя Максимюк Світлани Іванівни, яка з 2015 року керує Школою молодого вчителя «Шлях до майстерності». Він вміщує розробки нестандартних уроків, додатки до них, майстер-класи, що апробовані під час проведення засідань школи молодого вчителя, поради учителям. Учитель ділиться досвідом проведення ранкових зустрічей у початковій школі.

Матеріал посібника стане у пригоді вчителям, які роблять перші кроки на стежині педагогічної майстерності, студентам педагогічних вузів.

Автор. Зарічнюк Софія Олесандрівна, вчитель Русивельського навчально-виховного комплексу «дошкільний навчально-виховний заклад-загальноосвітня школа I – III ступенів» Гощанської районної ради.

Назва роботи. Розробки уроків з предмета «Я у світі» 4 клас.

Анотація. Посібник містить орієнтовне календарне планування предмета «Я у світі» та розробки уроків для 4 класу. Кожен урок вирізняють активні види діяльності дітей, цікаві форми та методи: проекти, самонавчання та взаємонавчання, екологічні акції, дискусії, у яких учні навчаються робити самостійні висновки. Цікавою є підсумкова вікторина за матеріалами вивченого матеріалу.

До кожного уроку вчитель представила мультимедійну презентацію та підбрала відеофрагменти, які можуть бути використані на уроці.

Матеріали розробки можуть бути корисними учителям початкових класів, вихователям ГПД.

Автор. Чеховська Ольга Сергіївна, вчитель філії «Верхівська загальноосвітня школа I-II ступенів» опорного закладу «Дядьковицький НВК «школа-сад».

Назва роботи. Використання ефективних технологій навчання і виховання у формуванні творчої особистості школяра.

Анотація. Методичний посібник містить матеріали з досвіду роботи використання ефективних технологій (новітніх і класичних) навчання і виховання у формуванні творчої особистості школяра, познайомить зі специфікою й організацією процесу формування творчої особистості, з досвідом проведення творчих уроків, театралізованих вистав, свят, із панорамою авторських творчих завдань, із педагогічними надбаннями, що сприяють формуванню творчої особистості.

Рекомендований учителям початкових класів та вихователям ГПД.

Номінація «Спеціальна освіта»

Автор. Колектив педагогів НРЦ «Особлива дитина» Рівненської міської ради.

Назва роботи. Формування життєвих компетентностей особистості з особливими освітніми потребами на засадах педагогіки життєтворчості (за загальною редакцією Петух Ольги Володимирівни, директора).

Анотація. У посібнику представлено науково-методичні статті, рекомендації педагогів навчально-реабілітаційного центру «Особлива дитина», адресовані батькам, учителям і всім, хто працює з дітьми з особливими освітніми потребами та зацікавлений у створенні інноваційного особистісно зорієнтованого освітньо-реабілітаційного простору для дітей з порушеннями розвитку. Теоретично та практично описано особливості загального та специфічного розвитку учнів з особливими освітніми потребами різних вікових категорій. Висвітлено можливості застосування акмеологічних педагогічних

технологій у корекційно-реабілітаційній роботі на засадах компетентнісного підходу.

Назва роботи. Інноваційні технології у навчально-виховній роботі з дітьми з особливими потребами. Проектна діяльність. (Глазкова Світлана Валентинівна, вчитель-олігофенопедагог).

Анотація. Посібник містить теоретичний та практичний матеріал, у якому мова йде про застосування інноваційних технологій виховання в роботі класного керівника з дітьми із порушеннями інтелектуального розвитку. Основну увагу приділено проектній технології, орієнтованій на творчу самореалізацію особистості з особливими освітніми потребами та розвиток її можливостей, формуванню ціннісних ставлень особистості до держави, суспільства, себе, людей, природи, праці та мистецтва, історичних, культурних і духовних надбань населення рідного краю.

Методичний посібник рекомендований для класних керівників, вихователів ГПД, вихователів спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів, педагогів загальноосвітніх шкіл, які працюють з дітьми з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах.

Автори. Мичка Лариса Олексіївна, Жук Валентина Іванівна, корекційні педагоги комунального закладу «Чудельська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат № 2 I-II ступенів» Рівненської обласної ради.

Назва роботи. Заняття з розвитку мовлення для дітей з порушеннями розумового розвитку за методикою ТАН-Содерберг з теми «Сім'я. Родина».

Анотація. У дітей з порушеннями розумового розвитку наявні порушення комунікативних функцій, загальний недорозвиток мови, обмежений словниковий запас, порушені звуковимова та граматична сторона мовлення. Автори методики рекомендують педагогам створювати такі зовнішні і внутрішні умови та обставини, за яких діти були б змушені вживати бажане мовленнєве висловлювання, таким чином розвивати мовлення. У методичному посібнику подано конспекти занять із розвитку мовлення учнів 1 – 4 класів,

розроблені саме за методикою ТАН-Содерберг. Покращить роботу індивідуальний підхід, помірна швидкість, повторення вивченого, поєднання думки, слова і руху. Допомога та підтримка з боку дорослого, заохочення, створення ситуації успіху неодмінно принесуть хороші результати. Автори сподіваються, що посібник допоможе педагогам та батькам розвинути мовлення дітей за допомогою найближчої для їх розуміння теми «Сім'я та родина» і спонукатиме до розвитку творчості під час роботи.

Автори. Козуб Олена Володимирівна, Даценюк-Пташинська Ілона Георгіївна, вихователі комунального закладу «Острозька спеціальна загальноосвітня школа-інтернат I-II ступенів» Рівненської обласної ради.

Назва роботи. Методичні журнали «Вчитися, мріяти, діяти... з ентузіазмом, оптимізмом, захопленням» і «Рівненщина на межі тисячоліть (віртуальні екскурсії)».

Анотація. Автори у своїх напрацюваннях представили матеріали з використання сучасних освітніх технологій – ейдетики, мнемотехніки, методу проєктів. У розробці «Вчитися, мріяти, діяти... з ентузіазмом, оптимізмом, захопленням», даються рекомендації, як практично використовувати їх в освітньому процесі, щоб дітям з особливими потребами було комфортно та легко здобувати знання, розвивати образне мислення, пам'ять, увагу. Під час проведення самопідготовки вихователю важливо і необхідно допомагати учням початкових класів використовувати різні способи запам'ятовування інформації. Конструювання заняття самопідготовки з використанням елементів ейдетики та мнемотехніки дає педагогу можливість допомогти дитині вчитися із задоволенням.

Створити для дитини школу радості, прищепити любов до рідного краю, виховувати відповідальність за свої вчинки, за долю України, навчити працювати в колективі можна також, залучаючи її до проєктної діяльності. У розробці «Рівненщина на межі тисячоліть» надані матеріали з досвіду роботи проведення віртуальних екскурсій з ознайомлення з рідним краєм

(Рівненщиною). Особливості проведення віртуальних екскурсій полягають у використанні середовища Інтернет безпосередньо як на інтерактивній дошці, так і без підключення до Інтернету, з використанням мультимедійної презентації. У посібнику даються поради як, використовуючи метод проектів, зробити таку діяльність цікавою і корисною.

Автор. Болба Валентина Миколаївна, вчитель-логопед Гощанської ЗОШ І – ІІІ ступенів Гощанської районної ради.

Назва роботи. Методичні посібники «Логопедична скринька», «Чернетка логопеда».

Анотація. Автор пропонує практичний матеріал для розвитку мовлення, однієї з найскладніших вищих функцій людини. Якість надання логопедичних послуг залежить від професійно підготовленого заняття. Цінність посібника «Чернетка логопеда» полягає в тому, що в одному місці зібрано зразки артикуляційних вправ, пальчикової гімнастики, вправ на дихання, фізкультхвилинок, вправ на релаксацію тощо, які стануть в нагоді при підготовці логопедичного заняття, а при умілому використанні зроблять цікавою і результативною роботу з подолання мовленнєвих порушень. У «Логопедичній скриньці» зібрано матеріал, який допоможе навчити дитину правильно вимовляти звуки. Завдання подаються в логічній послідовності: формування правильної вимови звука, автоматизація звука в складних словах, скоромовках, віршах, текстах та розмовній мові. Посібники будуть цікавими і корисними для вчителів-логопедів, вихователів дошкільних закладів, вчителів початкових класів, психологів, батьків.

Автор. Сайчишин Любов Адамівна, практичний психолог Заслуцького навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа І-ІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» Дубровицької районної ради.

Назва роботи. Психологічний супровід дітей із затримкою психічного розвитку 5-6 років.

Анотація. У методичному посібнику описана система психологічного супроводу дитини із затримкою психофізичного розвитку 5-6 років, структуровано методики вивчення особливостей розвитку дитини із затримкою психофізичного розвитку, представлені розробки індивідуальних занять із використанням традиційних вправ та ігор у корекційно-розвивальній роботі з дітьми з означеною нозологією, а також варіанти поєднання їх із технікою оригамі. Посібник вміщує рекомендації та поради батькам і педагогам, які працюють з дитиною із ЗПР. Зібрані матеріали будуть корисними для новопризначених практичних психологів, можуть бути використані вчителями-дефектологами, вчителями початкових класів.

Автор. Тарасюк Тетяна Володимирівна, вихователь КЗ «Вараський міський центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів ім. З. А. Матвієнко» Вараської міської ради.

Назва роботи. Соціокультурна реабілітація осіб з інвалідністю, які досягли повноліття, засобами театралізованої діяльності.

Анотація. У методичній розробці представлені матеріали, які розкривають систему роботи вихователя щодо використання театральної діяльності як цілісної системи реабілітаційних заходів, формування її в специфічних умовах життєдіяльності – у сфері дозвілля. Увага акцентується на інтегративному театрі, одному із найефективніших способів соціалізації та адаптації повнолітніх осіб, які проходить через заняття в гуртку «Мала сцена». Представлені авторські сценарії, вправи з акторського мистецтва, розроблена структура гурткових занять. Нестандартний дидактичний матеріал сприятиме розкриттю творчого потенціалу дітей і молоді з психофізичними порушеннями та допоможе в організації театралізованої діяльності. Рекомендується для використання у практиці роботи керівникам гуртків, театральних студій, вихователям дітей та повнолітніх осіб з інвалідністю.

Автор. Колектив педагогів Рівненської ЗОШ I-II ступенів № 16 Рівненської міської ради.

Назва роботи. Інтеграція дитини з особливими потребами в освітній простір «Школи щасливої дитини».

Анотація. У посібнику вміщено матеріали з досвіду роботи педагогів даного закладу з дітьми з особливими освітніми потребами в класах з інклюзивною формою навчання. Окреслено основи надання освітніх послуг таким дітям, розкрито значення інклюзивної освіти в сучасних умовах побудови Нової української школи, висвітлено роль асистента вчителя в інклюзивному класі, даються рекомендації щодо проведення корекційно-розвиткових занять тощо. Читач дістає відповіді: як вирішувати освітньо-виховні завдання в роботі з дітьми, які мають порушення психофізичного розвитку, як поєднувати реабілітаційну, корекційну і виховну складові освітнього процесу, як проводити відповідну роботу з батьками. Все це показується на прикладах оформлення наказів, планів, протоколів тощо. Автори пропонують також конспекти і розробки уроків, корекційних занять, ігор, вправ. Посібник рекомендований для заступників директорів шкіл, учителів, які працюють у класах з інклюзивною формою навчання, асистентів учителів, практичних психологів, учителів корекційно-розвиткових занять.

Номінація «Математика»

Автор. Остапович Зоя Петрівна, вчитель математики Вельбівненської загальноосвітньої школи I – III ступенів Острозької районної ради Рівненської області.

Назва роботи. Проектна технологія навчання на уроках математики.

Анотація. У посібнику описано підходи до організації освітнього процесу шляхом використання методу проектів.

Розробка містить приклади проектів, які можна реалізовувати під час вивчення математики.

Запропонований матеріал стане у нагоді вчителям при реалізації проектної технології на уроках математики та в позаурочний час.

Автор. Штиба Оксана Миколаївна, вчитель математики Філії Великопільська загальноосвітня школа І-ІІ ступенів опорного закладу Кам'янська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів Березнівської районної ради Рівненської області.

Назва роботи. Компетентнісний підхід у навчанні математики.

Анотація. У посібнику наведено порівняльний аналіз компетентнісного та традиційного (знаннєвого) підходів у навчанні математики. Визначено ключові компетентності сучасної української школи, шляхи формування та практичне застосування математичної грамотності при вивченні навчального предмета.

Посібник рекомендовано для вчителів математики закладів загальної середньої освіти.

Автор. Вознюк Тетяна Вікторівна, вчитель математики Жорнівського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа І-ІІ ступенів-дошкільний навчальний заклад» Дубенської районної ради Рівненської області.

Назва роботи. Використання сучасних методів навчання у процесі викладання математики.

Анотація. Посібник складається з двох частин. Перша частина – це теоретичні відомості про сучасні методи навчання та особливості впровадження їх в освітній процес. Друга частина – електронні матеріали до уроків математики, анімовані презентації та інтерактивні вправи для учнів 5-6 класів.

Рекомендовано для вчителів, керівників математичних гуртків.

Автор. Савчук Вікторія Сергіївна, Іваницька загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів Костопільської районної ради Рівненської області.

Назва роботи. Екологічна безпека і сталий розвиток. 170 задач для формування ключової компетентності «Екологічна грамотність і здоровий спосіб життя» на уроках математики.

Анотація. У посібнику наведено текстові задачі та запитання для формування однієї з ключових компетентностей «Екологічна грамотність і здоровий спосіб життя» з метою реалізації змістової лінії «Екологічна безпека та сталий розвиток».

Запропоновані задачі, які містять екологічні дані, відомості про тваринний та рослинний світ регіону, в якому проживають школярі, можуть бути використані як на уроках математики, так і в позакласній роботі.

Посібник рекомендовано для вчителів математики закладів загальної середньої освіти.

Автор. Павлусь Ганна Олександрівна, Островік Анжела Борисівна, вчителі математики Квасилівського навчально-виховного комплексу «школа-ліцей» Рівненської районної ради Рівненської області.

Назва роботи. Компетентнісний підхід при вивченні математики.

Анотація. Методичний посібник містить вимоги оновленої навчальної програми з математики для учнів 5 – 9 класів (2017 рік) та навчальної програми з математики для учнів 10-11 класів закладів освіти щодо формування ключових компетентностей. Дано коротку характеристику чотирьох наскрізних ліній.

Укладачі пропонують прикладні задачі, задачі історичного та краєзнавчого змісту, задачі з природничим сюжетом, інформаційні задачі, наводять фрагменти уроків та позакласних заходів.

Рекомендовано вчителям математики, студентам педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти.

Автор. Марач Галина Костянтинівна, Павлова Ольга Володимирівна, Майборська Галина Михайлівна, Турчинська Світлана Давидівна, Серветник

Олена Павлівна, вчителі математики Рівненської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 1 імені Володимира Короленка Рівненської міської ради.

Назва роботи. Формування предметних компетентностей. Математика.

Анотація. Методичний посібник містить добірку матеріалів, яка складається із 475 завдань із тридцяти дев'яти навчальних тем. Переважно завдання відрізняються від традиційних, суто математичних завдань, оскільки у них учням пропонується життєва ситуація, учасниками якої вони можуть бути, і відповідно повинні проявити кмітливість, дотепність та інші загальнолюдські якості.

Матеріали, подані у посібнику, призначені для формування й розвитку в учнів 5 – 11 класів предметних компетентностей у ході вивчення окремих тем курсу математики.

Посібник може бути використаний учителями математики закладів загальної середньої освіти.

Автор. Кордиш Тамара Георгіївна, Барановська Оксана Андріївна, Костюк Алла Василівна, вчителі математики Острозької загальноосвітньої школи I – III ступенів № 1 Острозької міської ради Рівненської області.

Назва роботи. Дидактичні матеріали з алгебри та геометрії для класів із поглибленим вивченням математики. 9 клас.

Анотація. Посібники містять самостійні та контрольні роботи з алгебри та геометрії для учнів 9-го класу з поглибленим вивченням математики, які вивчають математику за чинними підручниками з математики для класів з поглибленим вивченням предмета. Завдання розміщено за темами відповідно до програми.

Матеріали будуть корисними для вчителів математики, учнів класів із поглибленим вивченням предмета, профільних математичних класів.

Номінація «Фізика»

Автор. Бондарчук Сергій Васильович, учитель Костопільської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 5 Костопільської районної ради.

Назва роботи. Компетентнісно-діяльнісний підхід у викладанні фізики з використанням проблемно-пошукових методів навчання.

Анотація. У даному методичному посібнику висвітлено основні засади застосування компетентнісно-діялісного підходу на уроках фізики з використанням проблемно-пошукових методів навчання. За основу взято матеріали вивченого досвіду учителя фізики з теми «Проблемне навчання на уроках фізики».

Наявні матеріали у посібнику мають практичну значимість та методологічну спрямованість. Поряд з теоретичними основами впровадження проблемного навчання на уроках фізики подано методичні основи створення проблемних ситуацій, використовуючи компетентнісно-діялісний підхід до учнів.

Даний посібник дозволить учителю підвищити інтерес учнів до вивчення фізики, забезпечити міцність засвоєння знань школярів та вміння застосовувати ці знання у практичній діяльності, допоможе розвивати аналітичне та логічне мислення.

Матеріали, вміщені у посібнику, сприятимуть творчому зростанню вчителя фізики та активності учнів на уроках, допоможуть зробити процес навчання з фізики цікавим, різноманітним, ефективним, демократичним.

Методичний посібник рекомендовано вчителям фізики для творчого використання в роботі з метою практичної реалізації технології проблемного навчання на уроках фізики в контексті компетентнісно-діялісного підходу до учнів.

Автор. Зінчук Руслана Миколаївна, учитель Острозької загальноосвітньої школи I – III ступенів № 1 Острозької міської ради.

Назва роботи. Мотивація пізнавальної діяльності учнів на прикладі застосування в медицині.

Анотація. У посібнику вміщено матеріали з мотивації життєвих компетентностей учнів на уроках фізики, тобто оволодіння комплексом знань, умінь і навичок, необхідних у повсякденному житті та майбутній трудовій діяльності, достатніх для оволодіння іншими галузями знань і забезпечення неперервної освіти на прикладі використання фізики в медицині.

Оскільки при використанні фізики в медицині варто знати анатомічні особливості організму, даний посібник можна пропонувати для підготовки і захисту навчальних проєктів, інтегруючи фізику і біологію.

Автор. Чекеренда Олеся Сергіївна, учитель Довгошиївського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітній навчальний заклад-дошкільний навчальний заклад» Млинівської селищної ради.

Назва роботи. Збірник задач з фізики для учнів 7 – 9 класів. Реалізація наскрізних змістових ліній.

Анотація. У сучасній школі вчитель повинен бути не лише джерелом знань, а й менеджером освітнього процесу. Він має навчити учня здобувати знання, застосовувати їх на практиці, а також працювати над тим, щоб набуті компетентності стали надбанням кожного учня.

Реалізація наскрізних змістових ліній, формування ключових компетентностей здійснюється в основному під час розв'язування прикладних задач та виконання навчальних проєктів, таких, що виникають за межами школи, але розв'язуються з використанням фізичних законів. У даному посібнику розміщено завдання з метою закріплення знань і умінь з фізики та набуття досвіду застосування фізики на практиці.

Автор. Вознюк Віктор Зіновійович, учитель Жорнівського навчально-виховного комплексу «загальноосвітня школа I-II ступенів – дошкільний навчальний заклад Дубенської районної ради.

Назва роботи. Анімовані презентації та інтерактивні вправи для 7 класу.

Анотація. Добірка власних інтерактивних вправ та відео-презентацій, використання яких в навчальному процесі зробить уроки більш цікавими та насиченими, значно підвищить пізнавальний інтерес учнів. Використання матеріалів можливе без підключення до мережі Інтернет. Уміле поєднання комп'ютерних технологій і традиційних методів викладання фізики дадуть кращий результат, високий рівень засвоєння знань з фізики й усвідомлення їх практичного застосування.

Розроблені теми для 7 класу «Фізика як природнича наука. Пізнання природи», «Механічний рух».

Автор. Ничипорук Тетяна Володимирівна, учитель Тучинської загальноосвітньої школи I – III ступенів Гощанської районної ради.

Назва роботи. Використання ІКТ на уроках фізики та астрономії як засіб пізнавальної діяльності.

Анотація. Актуальність проблеми використання інформаційних засобів на уроках фізики та астрономії полягає в тому, що сучасні досягнення науки та техніки вимагають сучасних уроків, які враховують ці досягнення. Інформаційні засоби потрібно використовувати як комп'ютерну підтримку уроку в поєднанні з класичними методами навчання основам фізики та астрономії.

У даному посібнику описано способи застосування ІКТ на уроках фізики та астрономії, що дасть можливість для вчителя спроектувати навчальне середовище; реалізувати принципово нові форми і методи навчання; додаткові можливості для підтримки і пізнавального розвитку учнів; творчий пошук і організацію спільної діяльності учнів і вчителя; розробку і вибір найкращих варіантів навчальних програм; використання інтелектуальних форм праці; для учня – доступ до нетрадиційних джерел інформації; підвищення ефективності самостійної роботи; нові можливості для творчості, отримання і закріплення різних навчальних навичок.

Автор. Фетісенко Лідія Олександрівна, вчитель фізики Вараської гімназії.

Назва роботи. Фізична ігротека.

Анотація. Посібник містить кросворди, чайнворди, ребуси до різних розділів навчальної програми з фізики, які можна використовувати в освітньому процесі. Завдання та запитання зорієнтовані на вікові особливості учнів. Фізичні ігри викликають в учнів позитивне ставлення до уроків фізики, позакласних занять, а, отже, і до фізики в цілому; сприяють активізації навчальної діяльності, формуванню пізнавального інтересу до предмета, вмінь та здатності застосовувати набуті знання у процесі пізнання й у практичній діяльності.

Даний посібник допоможе вчителям зробити процес вивчення фізики цікавішим та доступнішим.

Адресується вчителям, учням закладів загальної середньої освіти.

Автор. Харченко Наталія Борисівна, вчитель фізики Рівненської української гімназії Рівненської міської ради.

Назва роботи. Якісні задачі з фізики як ефективний засіб формування компетентностей у природничих науках і технологіях.

Анотація. У методичному посібнику розглянуто дидактичні можливості використання якісних задач з фізики як ефективного засобу формування компетентностей у природничих науках і технологіях. Запропоновані типи якісних задач та методичні прийоми їх використання в шкільному курсі фізики. Подані приклади. Особливістю порушеної проблеми є її застосування в умовах сучасної школи з профільним вивченням гуманітарних предметів.

Посібник рекомендується для використання педагогами, які досліджують дидактичні основи конструювання сучасного уроку фізики та чинники формування ключових компетентностей у шкільному курсі фізики.

Номінація «Географія»

Автор. Рутберг Лілія Анатоліївна, вчитель географії Вараської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 3 Вараської міської ради.

Назва роботи. Завдання з географії для опитування учнів 7-х класів за програмою *Plickers*.

Анотація. У посібнику автор розкриває методику опитування учнів за допомогою програми *Plickers* – інтерактивного ресурсу, який дає можливість дітям відповідати на запитання вчителя, використовуючи картки із QR кодом.

Використання *Plickers* на уроці географії дозволяє педагогам економити час та покращити зворотній зв'язок між учителем та класом. Для школярів – це не лише цікава форма контролю, що дозволяє в ігровій формі відповідати на запитання, а розвага, що відволікає учнів від традиційних форм проведення опитування.

Адресується посібник учителям географії, які легко можуть використати рекомендації роботи з програмою у своїй практичній діяльності.

Автори. Творча група вчителів географії закладів загальної середньої освіти Гощанської районної ради (Бідюк Любов Федорівна, Блищик Марія Олександрівна, Калюжна Ірина Миколаївна, Марчук Олена Володимирівна, Сауляк Лілія Іванівна, Турченко Наталія Олексіївна, Шолодько Дмитро Віталійович).

Назва роботи. Усі уроки географії. 8-9 клас.

Анотація. Електронний посібник створено за допомогою сучасних елементів WEB – програмування. Він містить календарно-тематичне планування, розгорнуті конспекти уроків, запитання і завдання для самостійної роботи та контролю знань і умінь учнів, мультимедійні презентації та відеоролики. Орієнтований на формування географічних компетентностей учнів.

Посібник дозволить повніше використовувати виховний і розвивальний потенціал географії, допоможе вчителям географії економити час на підготовку до заняття.

Автор. Осніцька Наталія Олександрівна, вчитель географії Рівненського НВК «Загальноосвітня школа I – III ступенів – спеціалізована спортивна школа № 26» Рівненської міської ради.

Назва роботи. Географічні тренінги.

Анотація. У посібнику висвітлено організаційно-методичні основи проведення тренінгів, методичні рекомендації з організації тренінгових занять та використання інтерактивних вправ; опис прийомів та методів мотивації навчальної діяльності, актуалізації опорних знань учнів, засвоєння нових знань, формування умінь, навичок, емоційно-ціннісних орієнтацій школярів, узагальнення та систематизації знань, організації рефлексії пізнавальної діяльності.

Авторські розробки різноманітних уроків-тренінгів на географічну, екологічну та краєзнавчу тематику допоможуть організувати та провести цікаві інтерактивні заняття педагогам, викладачам та вихователям. Опис методик і нестандартна форма подачі інформації зацікавить творчих учителів, які бажають зрозуміти і опанувати тренінгові техніки.

Автор. Літвінчук Тетяна Олексіївна, вчитель географії Вараської гімназії Вараської міської ради.

Назва роботи. Сучасний освітній інструментарій компетентнісно-орієнтованого навчання географії.

Анотація. У посібнику висвітлено практичні аспекти використання інноваційних технологій, прийомів та методів навчальної діяльності на уроках географії в умовах реалізації компетентнісного підходу.

У теоретичній частині посібника проаналізовано теоретичні засади компетентнісного підходу, шляхи його реалізації при викладанні географії, наведені конкретні приклади з досвіду роботи, обґрунтовується доцільність

раціонального поєднання класичних технологій навчання з інноваційними, розглянуто найефективніші, з огляду автора, прийоми та методи навчальної діяльності.

Посібник рекомендований для використання вчителям географії та для усіх, хто цікавиться теорією та практикою застосування інноваційних технологій, прагне модернізувати навчальний процес, привести його у відповідність до сучасних вимог.

Автор. Козлюк Світлана Ананіївна, Гуч Леонід Миколайович, Гуч Марія Леонідівна, вчителі Сморгонської загальноосвітньої школи I – III ступенів Млинівської районної ради.

Назва роботи. Формуємо компетентного школяра.

Анотація. У посібнику вміщено розробки інтегрованих і нестандартних уроків із курсу «Україна і світове господарство. 9 клас». Дані уроки побудовані з використанням інтерактивних методів і прийомів.

Серед інших інструментів, які автори пропонують для формування основних груп компетентностей школярів – ігри, диктанти, кросворди, ребуси, тренінги, тестові завдання, поезія тощо.

Матеріали посібника рекомендовані вчителям-предметникам, класним керівникам.

Автор. Медведюк Ніна Адамівна, Матіяш Євгенія Анікіївна, вчителі географії Рівненської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 23 Рівненської міської ради.

Назва роботи. Завдання компетентнісного спрямування для вивчення курсу географії «Україна і світове господарство. 9 клас».

Анотація. У посібнику подано завдання, що сприяють формуванню ключових, загальнонавчальних і предметних компетентностей учнів у процесі вивчення курсу шкільної географічної освіти «Україна і світове господарство».

У завданнях прослідковуються наскрізні змістові лінії, зазначені в Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти та наскрізні теми, передбачені Концепцією Нової української школи.

Завдання систематизовані за розділами і темами курсу. Вони мають чітко виражену практичну спрямованість і життєву цінність; спонукають до дії, оскільки направлені не на відтворення інформації, а на організацію самостійної пошукової і творчої діяльності учнів.

Посібник рекомендовано вчителям географії.

Автор. Мишков Віктор Ярославович, вчитель географії Сухівецької загальноосвітньої школи І-ІІ ступенів Рівненської районної ради.

Назва роботи. Особливості процесу формування картографічної компетентності учнів у процесі вивчення географії.

Анотація. У посібнику проаналізовано педагогічні умови та методики формування і реалізації однієї з важливих предметних (географічних) компетенцій – картографічної.

У теоретичній частині посібника проаналізовано зміст терміну та структуру картографічної компетентності, специфіку її реалізації у шкільних курсах географії.

У практичній частині увага акцентується на формуванні картографічної компетентності шляхом організації різноманітних форм позакласної роботи (географічних брейн-рингів, виховних заходів тощо).

Посібник адресований учителям географії.

Номінація «Економіка»

Автор. Барда Ольга Віталіївна, вчитель економіки Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар» Рівненської міської ради.

Назва роботи. Розвиток підприємливості особистості як шлях до її економічної соціалізації.

Анотація. Посібник «Розвиток підприємливості особистості як шлях до її економічної соціалізації» розроблений для учителів, які цікавляться передовими технологіями навчання і активно впроваджують їх у процесі навчання економіки чи споріднених предметів. Він містить основні відомості про сучасну концепцію, реалізацію і перспективи економічної соціалізації особистості в умовах ринкового середовища.

Автор. Наумович Людмила Петрівна, вчитель економіки Березівського НВК «Загальноосвітній навчальний заклад I – III ступенів-ДНЗ» Рокитнівської районної ради.

Назва роботи. Економіка. Опорні схеми.

Анотація. У посібнику представлені зразки опорних схем та конспектів з економіки та методика їх використання на уроках. Зокрема висвітлено можливості та переваги даного методу навчання, особливості його використання на уроках і для самостійного опрацювання учнями.

Посібник рекомендований для вчителів економіки.

Автор. Беляєва Тетяна Миколаївна, вчитель економіки опорного закладу Соснівський навчально-виховний комплекс «Гімназія-загальноосвітня школа I ступеня» Березнівської районної ради.

Назва роботи. Інтегроване вивчення економіки та математики нетрадиційними методами.

Анотація. Посібник містить науково-методичні матеріали щодо інтегрованого вивчення економіки та математики. Серед них – тестові завдання компетентнісного спрямування, рекомендації щодо організації навчальних ігор та групової роботи на уроках, приклади інтерактивних методів навчання. Також у посібнику подані розробки нетрадиційних інтегрованих уроків: уроку-гри, уроку-практикуму та позакласних заходів.

Рекомендовано для використання вчителям економіки та математики.

Автор. Осадча Ольга Іванівна, вчитель економіки Рокитнівського НВК «Школа І ступеня-гімназія» Рокитнівської районної ради.

Назва роботи. Формування інтелекту успіху школярів у процесі вивчення економіки.

Анотація. У посібнику вміщено матеріали, що характеризують основні підходи та прийоми ефективної реалізації основ педагогіки успіху, зокрема формування інтелекту успіху у процесі вивчення економіки.

Посібник доповнений творчими роботами учнів та розробками бізнес-планів, що стануть у нагоді вчителям економіки закладів освіти.

Автор. Погранична Мирослава Миколаївна, вчитель економіки Княгининського ліцею Демидівської селищної ради.

Назва роботи. Використання ігрових технологій на уроках економіки.

Анотація. У посібнику представлено методичні рекомендації щодо організації та проведення дидактичних ігор з економіки.

Практичний блок посібника представлений прикладами методичних розробок уроків економіки та позакласних заходів.

Рекомендовано вчителям економіки.

Автор. Дворак Юлія Миколаївна, вчитель Селецького НВК «Загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів-ДНЗ» ім. О. Ващишина Дубровицької районної ради.

Назва роботи. Економічний словник.

Анотація. Пропонований посібник містить визначення основних економічних понять. Усі матеріали дібрано відповідно до чинної програми МОН України.

Посібник є довідковим виданням, що містить упорядкований перелік слів, словосполучень з економіки з короткими їх характеристиками. У роботі використовуються скорочення, які характерні для довідкової літератури з економіки.

Даний словник буде корисним учням, учителям закладів загальної середньої освіти, а також тим, хто самостійно вивчає основи економічної теорії.

Автор. Савонюк Ольга В'ячеславівна, Ковальчук Інна Миколаївна, вчителі Привільненської сільської ради Дубенського району.

Назва роботи. Гра «Економічна монополія».

Анотація. Настільна гра «Економічна монополія» розроблена на основі класичної гри «Монополія», створеної в 1934 році Чарльзом Дерроу для формування інтересу до вивчення предмета економіки в школі, функцій та мотивів ігрової діяльності.

Гру апробували учні 11 класу Привільненської загальноосвітньої школи I – III ступенів на уроках економіки. Її феномен у тому, що, будучи розвагою і відпочинком, вона здатна перерости в навчання, у творчість, у терапію, у модель типу людських відносин і проявів у праці.

Рекомендовано вчителям економіки й учням.

Номінація «Інформатика»

Автор. Яцюк Наталія Василівна, вчитель інформатики Мильчанської загальноосвітньої школи I – III ступенів Дубенської районної ради.

Назва роботи. Lazarus. Електронний підручник. 8-9 класи.

Анотація. Інформатика – один із найулюбленіших, інноваційних і затребуваних предметів шкільної підготовки, що робить школу сучасною і наближує її до життя й вимог суспільства. Але сьогодні комп'ютер не є новиною для учнів. Вони вправно вміють виконувати різні операції. І коли юні користувачі приходять на урок інформатики, треба створити ситуацію успіху. Для цього потрібно зацікавити їх, використовуючи нові інформаційно-комунікаційні технології та інноваційні форми роботи.

Головна мета створення даного електронного посібника – бажання надати допомогу вчителю в підготовці та проведенні уроків інформатики у 8-9 класах

закладів освіти, формувати в учнів теоретичну базу знань з даної теми, вміння і навички ефективно використовувати сучасні комп'ютерно-інформаційні технології у своїй діяльності, інформаційну культуру та інформаційно-комунікативну компетентність.

Адресується учителям інформатики закладів освіти, керівникам гуртків з програмування, всім бажаючим самостійно поглибити свої знання з даного питання.

Автор. Карпець Ірина Володимирівна, вчитель інформатики Немовицької загальноосвітньої школи I – III ступенів Сарненського району.

Назва роботи. Збірник інтерактивних кросвордів з інформатики для учнів 5 класів за новою програмою.

Анотація. Збірник містить інтерактивні кросворди з інформатики для учнів 5 класу за новою програмою 2017 року.

Представлений збірник містить інструкцію зі створення інтерактивних кросвордів у програмі **EclipseCrossword**.

Мета посібника – допомогти учителю урізноманітнити форми та методи роботи з учнями, використовуючи інтерактивні кросворди.

Рекомендовано для учителів та учнів закладів освіти.

Автор. Сось Юрій Юрійович, учитель інформатики Дубенської ЗОШ I – III ступенів № 3 Дубенської міської ради.

Назва роботи. Проектна науково-пізнавальна діяльність школяра в середовищі програмування Scratch.

Анотація. Навчально-методичний посібник укладено відповідно до вимог нової навчальної програми і реалізує засади компетентнісно-орієнтованого навчання.

Посібник створено з метою покращення ефективності вивчення теми «Алгоритми і виконавці» у молодших класах та використання методу проєктів для опанування середовищем Scratch. Проаналізовано основні проблеми

вивчення теорії програмування в початковій школі та наведено приклади проектів з опорою на міжпредметні зв'язки. На основі досвіду проведення уроків інформатики в молодших класах надано рекомендації щодо організації проектної діяльності школярів початкової ланки на уроках інформатики.

Посібник призначено для вчителів інформатики, керівників різноманітних гуртків та секцій з інформатики, батьків та учнів.

Автор. Волосячик Сергій Сергійович, учитель інформатики Великожолудського НВК «ЗОШ I – III ступенів-ДНЗ» Володимирецького району.

Назва роботи. Олімпіадні завдання з програмування.

Анотація. У посібнику містяться задачі, що пропонувалися учням на III етапі Всеукраїнської олімпіади з інформатики починаючи з 2002 року. До кожного завдання наводиться аналіз умови, одна або кілька ідей розв'язання та розв'язки, реалізовані у середовищі Turbo Pascal.

Для учнів, студентів, учителів інформатики, а також для всіх, хто мріє досягти успіхів у програмуванні та взяти участь у наступних олімпіадах. Особливо корисним матеріал посібника буде для тих учнів, які не мають можливості вивчати інформатику на поглибленому рівні.

Автор. Полуян Леонід Леонідович, учитель інформатики Демидівського ліцею Демидівської селищної ради.

Назва роботи. Програмуємо в середовищі Scratch.

Анотація. У даному посібнику подано матеріали, які можуть бути використані на уроках інформатики в 4 – 7 класах при вивченні теми «Алгоритми та програми». Скретч (Scratch) – це середовище програмування, яке дозволяє дітям створювати власні анімаційні інтерактивні проекти, анімацію, ігри, музику та творчі роботи.

Працюючи у Скретч, учні:

– знайомляться з математичними й алгоритмічними ідеями, які будуються на досвіді роботи в середовищі;

– опановують фундаментальні алгоритмічні поняття, такі як повторення та розгалуження;

– покращують розуміння важливих математичних понять, таких як координати, змінні та випадкові числа. Важливо, що учні вивчають ці поняття в зрозумілому і мотивованому контексті.

Також проекти можуть бути корисними при самостійному вивченні учнями середовища програмування Scratch.

Автор. Чернова Ольга Ігорівна, вчитель інформатики навчально-виховного комплексу № 12 Рівненської міської ради.

Назва роботи. Access без проблем. Методичні розробки конспектів уроків та рекомендації щодо позакласної роботи з учнями.

Анотація. У посібнику представлено авторську розробку уроків та методичні рекомендації щодо організації та проведення уроків інформатики з теми «Бази даних. СУБД Access». Для розгляду пропонуються різні форми роботи на уроці з використанням інтерактивних методів навчання з метою зацікавлення учнів предметом і підвищення мотивації навчальної діяльності.

До посібника додається диск із файлами баз даних для практичних робіт та навчальним відео. За оновленою програмою нового Державного стандарту з інформатики (для учнів, які вивчають інформатику з 2-го класу) тема «Бази даних» викладається у 9 класі.

НОМІНАЦІЯ «ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ»

Автор. Кондратюк Богдан Олексійович, учитель інформатики Бушчанського навчально-виховного комплексу «ЗОШ I – III ступенів-ДНЗ» Здолбунівської районної ради.

Назва роботи. Програмний комплекс для організації навчально-виховної роботи вчителя «Партнер».

Анотація. Програмний комплекс «Партнер» буде корисним учителю у щоденній роботі, оскільки розклад уроків, розклад дзвінків, робота з календарним плануванням, оцінювання, конструювання уроку та його проведення – основні вектори роботи програмного засобу і водночас основні складові щоденної професійної діяльності педагога. Не потребує встановлення, адаптований для використання в операційній системі Windows і дозволяє учителю організувати та впорядковувати свою діяльність, зберігати інтелектуальні продукти своєї роботи, головні з яких – розробки уроків, збагачені наочними та інтерактивними матеріалами (малюнки, відео, кросворди, аудіозаписи). Програмний продукт поєднує в собі функції органайзера, конструктора та візуалізатора уроків і має на меті оптимізувати роботу вчителя від організованого початку уроку до його організованого завершення.

Адресується керівникам та учителям закладів загальної середньої освіти, працівникам методичних служб.

Авторський колектив. Середюк Юрій Ростиславович, учитель інформатики Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар» Рівненської міської ради, Сорока Віталій Петрович, учитель математики КЗ «Школа-інтернат II-III ступенів «Рівненський обласний ліцей» Рівненської обласної ради.

Назва роботи. Комп'ютерна навчально-демонстраційна програма «Інтерактивний тригонометр».

Анотація. Методичний посібник та комп'ютерна навчально-демонстраційна програма містить теоретичний матеріал про одиничне коло та його застосування у розділі «Тригонометрія». Доповненням до теоретичного збірника є безпосередньо програмний продукт. Програма та посібник

розроблені таким чином, щоб кожен етап роботи програми супроводжувався детальним описом та ілюстративним матеріалом.

Адресовано учителям математики та учням закладів загальної середньої освіти для використання під час уроків та в позаурочний час, працівникам методичних служб.

Авторський колектив. Жук Наталія Анатоліївна, методист КУ «Гощанський РМК», Яковець Олексій Костянтинович, учитель інформатики Симонівського навчально-виховного комплексу «ДНЗ – ЗОШ I – III ступенів», Сергійчук Ірина Василівна, вчитель інформатики Томахівського навчально-виховного комплексу «ЗОШ I – III ступенів-ДНЗ», Ткачук Оксана Петрівна, вчитель інформатики Горбаківського навчально-виховного комплексу «ДНЗ – ЗОШ I – III ступенів».

Назва роботи. INFO+.

Анотація. Електронне середовище призначене для вивчення інформатики у 5 – 9 класах за новою програмою з використанням вільного програмного середовища. Розробка містить презентації, відеоуроки та інтерактивні елементи для усіх тем. Узагальнений матеріал слугує джерелом додаткових знань у підготовці до уроків. Середовище кросплатформне і працює на всіх пристроях, незалежно від операційної системи. Контент орієнтований на вільне програмне забезпечення та сімейство операційних систем LINUX.

Адресується учителям інформатики та учням закладів загальної середньої освіти, працівникам методичних служб.

Автор. Глодовська Ольга Сергіївна, вчитель початкових класів Стовпецької ЗОШ I – III ступенів Дубенської районної ради.

Назва роботи. Електронний тренажер «Веселий рахунок».

Анотація. Електронний тренажер «Веселий рахунок» містить таблиці додавання, віднімання, множення та ділення чисел. Створений за допомогою

програми Microsoft Power Point. Використання тренажеру дозволяє учневі з'ясувати незрозуміле, ліквідувати прогалини у знаннях, удосконалити власні вміння та навички, систематизувати отримані знання з матеріалу «Таблиці додавання, віднімання, множення та ділення чисел». Електронний ресурс можливо використовувати для усного рахунку на будь-якому етапі уроку.

Адресується учителям початкових класів закладів загальної середньої освіти та учням початкових класів.

Автор. Паламарчук Юрій Степанович, учитель інформатики Дубровицького навчально-виховного комплексу «Ліцей-школа».

Назва роботи. Використання програмного середовища Delphi для розробки дидактичних ігор. Комп'ютерна гра «Поле чудес».

Анотація. У роботі висвітлено один зі способів створення та використання ігрових форм в освітньому процесі. Розроблена гра сприяє створенню додаткового емоційного фону навчання, опосередковано впливає на процес та результативність діяльності учнів. Вона несе в собі значний потенціал активізації навчально-пізнавальної діяльності, стимулює учнів до запам'ятовування термінів, розвиває увагу. Може бути використана при проведенні уроків узагальнення матеріалу.

Адресується учням та учителям-предметникам закладів загальної середньої освіти, працівникам методичних служб.

Автор. Чекеренда Олеся Сергіївна, вчитель математики та фізики Довгошиївського навчально-виховного комплексу «ЗОШ – ДНЗ» Млинівської селищної ради.

Назва. Електронний навчальний посібник. Алгебра 10 клас.

Анотація. У посібнику зібрані матеріали для уроків курсу алгебри 10 клас відповідно до рекомендацій оновленої навчальної програми для закладів загальної середньої освіти з математики. Матеріал згруповано відповідно до розділів підручника «Алгебра 10 клас» (автор Нелін Є. П.). Електронний

посібник містить матеріал, достатній для засвоєння. У кожному уроці розміщено тренувальні вправи. У кінці розділу – підсумкові завдання для моніторингу рівня знань учнів.

Адресовано учителям математики та учням закладів загальної середньої освіти для використання під час уроків та в позаурочний час, працівникам методичних служб.

Авторський колектив. Павлунь Лариса Олексіївна, директор, Головчицька Іванна Михайлівна, вчитель математики та інформатики, Доманська Людмила Петрівна, Ящук Ольга Василівна, учителі початкових класів, Синюк Алла Валеріївна, учитель географії, Тимощук Світлана Іванівна, учитель української мови, літератури та трудового навчання Тростянецького навчально-виховного комплексу «ЗОШ I-II ступенів – ДНЗ» Дубенської районної ради.

Назва роботи. Програмний педагогічний засіб «Мультимедія в сучасній школі. III частина».

Анотація. Програмний педагогічний засіб – це комплекс презентаційних та відеоматеріалів із виховної роботи, дошкільної та початкової освіти, природничо-математичних та суспільно-гуманітарних предметів, технологій: «Здоров'язбережні технології в ДНЗ – пріоритет освіти», «Нова українська школа – математика для першачків», «Електронний атлас тварин», «Світло дитячих сердець», «Калейдоскоп ребусів», «Лабіринти математики», «Ребуси. Географія 6 клас», «Будьмо здорові», «Дидактичне забезпечення уроків історії як засіб формування предметних компетентностей», «Скарби зарубіжної літератури», «Азбука в царині музики», «Українське декоративно-ужиткове мистецтво на уроках трудового навчання та в позакласній роботі». Використання матеріалів посібників забезпечать інтенсифікацію реалізації педагогічних завдань на усіх рівнях предметних галузей знань.

Адресується учителям-предметникам закладів загальної середньої освіти, класним керівникам, учням та батькам.

Номінація «Художня культура»

Авторський колектив. Панасюк Ірина Леонідівна, методист Дубенського районного методичного кабінету, Чорнобай Ольга Петрівна, вчитель художньої культури Тараканівського ліцею Тараканівської сільської ради Дубенського району.

Назва роботи. Квест-технологія у навчанні художньої культури.

Анотація. У роботі висвітлено теоретичний аспект упровадження квест-технології в систему роботи вчителів художньої культури, представлено учнівський Арт-квест проект, проведений у формі інтерактивної гри «Подорож у чарівний світ мистецтва». Розглянуто багатовекторний педагогічний вплив на художньо-естетичну діяльність учнів методу проектів – прогресивного напрямку конструктивізму, позитивних емоцій, конкретики, результативності, успішності.

У методичному посібнику викладено теоретичні та практичні аспекти впровадження в систему роботи вчителів художньої культури квест-технології, розкрито сутність проектування на уроках художньої культури та у позакласній роботі, дано відповіді на питання: що є предметом проектної діяльності на уроках художньої культури? Як залучити учнів до проектної діяльності? Що лежить в основі проектного навчання? Як формуються предметно-пізнавальна, міжпредметна, загальнокультурна, інформаційна та соціально-трудова компетентності?

Адресується вчителям мистецтва як підсумковий урок з теми «Види і мова мистецтва» або позакласний виховний захід з формування ціннісного ставлення до мистецтва.

Автор. Опанасець Інна Станіславівна, вчитель художньої культури Рівненської гімназії «Гармонія» Рівненської міської ради.

Назва роботи. Мультимедійна розробка «Художня культура у контексті програми ЗНО з історії України».

Анотація. Мультимедійна розробка містить презентації з художньої культури України, які включають найкращі зразки архітектури, скульптури, живопису, графіки, декоративно-ужиткового мистецтва, що розглядаються на уроках даного предмету. Саме цей зоровий ряд пропонується і для ознайомлення у програмі ЗНО з історії України.

Автор пропонує також роботи з контролю знань, які може використати як учитель художньої культури у 10 класі, так і учень при підготовці до складання ЗНО з історії України.

Автор. Фурман Руслана Павлівна, вчитель художньої культури Рівненської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 23 Рівненської міської ради, учитель-методист.

Назва роботи. Матриці мистецьких стилів.

Анотація. У посібнику висвітлені питання стилю та напрямів у мистецтві. Подаються практичні матеріали з досвіду роботи вчителя художньої культури, апробовані під час викладання курсу «Художня культура» в 9 – 11 класах.

До змісту посібника входять методичні рекомендації для вчителів художньої культури, таблиці «Мистецькі стилі», а також додатки (кольорові ілюстрації творів мистецтва різних епох) та електронний диск.

Посібник рекомендовано вчителям художньої культури.

Автор. Алексійчук Наталія Михайлівна, заступник директора з виховної роботи, вчитель художньої культури Рівненського економіко-правового ліцею Рівненської міської ради.

Назва роботи. Мультимедійна розробка «Художня культура Рівненщини».

Анотація. У даній мультимедійній розробці зібрані презентаційні матеріали з розвитку різних видів художньої культури Рівненщини, а саме:

1. Архітектура Рівненщини.

2. Скульптура Рівненщини.
3. Рівненський драмтеатр.
4. Художники Рівненщини.
5. 10 рок-гуртів Рівного.
6. Музичні гурти та вокалісти Рівненщини.

Адресується вчителям художньої культури для використання на уроках у 10 класі з метою формування в учнів світоглядних орієнтацій, виховання духовних цінностей рідного краю.

Автор. Мартинюк Ірина Іванівна, вчитель художньої культури Вельбівненської загальноосвітньої школи I – III ступенів Острозької районної ради.

Назва роботи. Читаємо картини.

Анотація. Посібник містить практичні коментарі до найвідоміших картин європейських художників, світлини яких розміщено у підручнику для 11 класу.

У коментарях подаються відомості про автора, обставини створення картини, тлумачення відтворених на картині подій, з'ясовуються особливості стилю художника, місце картини у його творчості та її роль у світовій мистецькій спадщині.

Адресується вчителям мистецьких дисциплін, історії, літератури.

Автор. Штинь Людмила Василівна, вчитель художньої культури Вараської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 4 Вараської міської ради.

Назва роботи. Найвизначніші пам'ятки культури і мистецтва рідного краю.

Анотація. Посібник містить підбір матеріалів про пам'ятки культури і мистецтва Рівненщини з погляду їх архітектурної своєрідності, культурної цінності, історичної значущості.

Рекомендований для використання вчителям мистецьких дисциплін, історії, літератури.

Автор. Бондарчук Святослава Леонтіївна, вчитель художньої культури Дубенської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 7 Дубенської міської ради.

Назва роботи. Здоров'язбережувальна педагогіка на уроках художньої культури.

Анотація. У посібнику подано різноманітні творчі завдання, зразки опорних конспектів, інструктажів, ігрових моментів, які допоможуть впроваджувати здоров'язбережувальну педагогіку на уроках художньої культури.

Методичний посібник стане у нагоді вчителям мистецьких дисциплін, керівникам гуртків, студентам мистецьких факультетів закладів вищої освіти.

ЗМІСТ

Вступ	4
Номінація «Дошкільна освіта»	6
Номінація «Початкова освіта»	11
Номінація «Спеціальна освіта»	14
Номінація «Математика»	19
Номінація «Фізика»	23
Номінація «Географія»	27
Номінація «Економіка»	30
Номінація «Інформатика»	33
Номінація «Інформаційні технології»	36
Номінація «Художня культура»	41

Анотований каталог
XV обласного конкурсу-ярмарку педагогічної творчості
«Педагогічні здобутки освітян Рівненщини»

Рівне – 2018